

ISSN 2310-6506 (Online)

НАУКОВЕ ЕЛЕКТРОННЕ (ОНЛАЙН) ВИДАННЯ
SCIENTIFIC ONLINE EDITION

МОЛОДІЖНИЙ НАУКОВИЙ ВІСНИК

ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

СЕРІЯ ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ
ВИПУСК 4 (7)
БЕРЕЗЕНЬ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ ТА
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Дніпропетровськ
2015

Редакційна колегія збірника:

Смирнов Сергій Олександрович, д.фіз-мат.н., проф. – *голова редакційної колегії*
(Україна)

Павлов Роман Анатолійович, к.е.н., доц., Україна – *заступник голови редакційної колегії*
(Україна)

Веселова Анна Сергіївна, – *відповідальний секретар редакційної колегії*
(Україна)

Іван Дімітров, д.е.н., доц.
(Болгарія)

Єжи Гайдка, д.е.н., проф.
(Польща)

Станіслав Борковські, д.е.н., проф.
(Польща)

Анета Сокуль, к.е.н., доц.
(Польща)

Панчишин Степан Михайлович, д.е.н., проф.
(Україна)

Єлісеєва Оксана Костянтинівна, д.е.н., проф.
(Україна)

Гринько Тетяна Валеріївна, д.е.н., проф.
(Україна)

Хамініч Світлана Юрївна, д.е.н., проф.
(Україна)

Яковенко Олександр Григорович, д.т.н., проф.
(Україна)

Грабчук Оксана Миколаївна, д.е.н., доц.
(Україна)

Касян Сергій Якович, к.е.н., доц.
(Україна)

Наукове електронне (онлайн) видання – Молодіжний науковий вісник Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. Серія: «Економічні науки». Збірник наукових праць студентів, магістрантів та молодих вчених. – Дніпропетровськ: ДНУ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА, 2015. – 42 с.

У збірнику представлено результати наукових досліджень студентів, аспірантів та молодих вчених.

УДК 33

Редагування виконане редколегією збірника. Висловлені в статтях думки можуть не збігатися з позицією редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань. Матеріали опубліковані мовою оригіналу. Всі права захищені. При використанні матеріалів збірника посилання на них обов'язкові.

© “Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара”, 2015

ЗМІСТ

Глазова Ю.Є.

Сучасні тенденції динаміки державного боргу України 4

Хомич Д.А.

Зміст інноваційної діяльності підприємства..... 13

Суркова О.В.

Роль акцизного оподаткування у формування доходів державного бюджету України..... 22

Бойко Ю.В.

Особливості фінансування дефіциту державного бюджету у період фінансово-економічної кризи..... 31

УДК 336.71(477):339.924

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДИНАМІКИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ

Глазова Ю.Є., студентка 5-го курсу,
група ЕФ-14-м,
Дніпропетровський національний
університет імені Олеся Гончара

Науковий керівник Грабчук О.М.,
доктор економічних наук, доцент
кафедри фінансів,
Дніпропетровський національний
університет імені Олеся Гончара

Анотація

У даній статті проаналізовано динаміку державного боргу України. Розглянуті витрати бюджету на обслуговування та погашення зобов'язань. Запропоновано можливі заходи удосконалення системи керування державним боргом.

Ключові слова: доходи, видатки, державний бюджет, державний борг, зовнішній борг, внутрішній борг.

Summary

Dynamics of public debt Ukraine and expenditure budget for its repayment and servicing was reviewed in this article. The possible ways of improving public debt management was suggested.

Keywords: income, expenditures, government budget, government debt, foreign debt, internal debt.

Постановка проблеми. Істотне збільшення державного боргу України впродовж останніх років, нетверда ситуація з рефінансуванням накопичених

боргів і посилення тиску боргових виплат на державні фінанси актуалізують проблеми боргової стійкості й потребують вжиття невідкладних заходів спрямованих на зменшення боргового навантаження. Деструктивний вплив надмірного боргового навантаження на економічний розвиток реалізується через зростання процентних ставок, пригнічення інвестиційної діяльності й посилення макроекономічної нестабільності. За високого розміру державної заборгованості зростає вразливість фінансового стану країни до переливів міжнародних капіталів та коливань вартості національної валюти. Крім того, слід зважати на розмір державного та гарантованого державою боргу, які є основними показниками для оцінки ризиків платоспроможності держави, так як збільшення такого розміру обертається підвищенням кредитних ризиків для інвесторів у державні цінні папери і впливає на рівень процентних ставок за державними облігаціями.

Особливо актуальним є дослідження поточних закономірностей формування державного боргу та управління ним.

Об'єкт дослідження – державний борг, система управління державним боргом.

Предмет дослідження – вплив державного боргу на макроекономічні показники.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розкриттю теоретичних засад державних зобов'язань присвячено праці видатних учених, зокрема, Дж. Кейнса, Д. Рікардо, П. Самуельсона та інші. Практичні та теоретичні аспекти керування державною заборгованістю досліджували такі вітчизняні вчені, як В.Л. Андрущенко, О.А. Кириченко, І. Луніна, В.М.Суторміна та інші науковці.

Метою статті є стислий аналіз динаміки державного боргу, формулювання основних проблем у процесі керування ним, а також розробка пропозицій щодо його мінімізації.

Виклад основного матеріалу. Дають наступне визначення державного боргу: державний борг – загальна сума боргових зобов’язань з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення [1].

Державні запозичення сьогодні є невід’ємною складовою фінансової системи країни, дієвим інститутом у механізмі макроекономічного врегулювання та інструментом реалізації економічної стратегії держави. Державні позики можуть прискорити економічне зростання країни за рахунок фінансування продуктивних інвестицій та пом’якшити вплив несприятливих зовнішніх факторів. Водночас використання боргових інструментів для розв’язання дефіцитних та соціальних проблем разового характеру переносить сплату боргу на майбутній період без урахування потенціалу державного бюджету.

Державний борг має економічно обґрунтовані межі. Розмір боргу характеризує стан фінансів держави та економіки у цілому та визначає наскільки є ефективним функціонування урядових структур. Доходи бюджету є джерелом покриття заборгованості. Тож, можна сказати, що величина боргу це – взяті авансом податки, які допомагають розрахуватись з виплатою певного відсотку [7, с.4].

Аналіз динаміки державного боргу можна побачити у таблиці 1 та на рисунку 1.

Таблиця 1 – Динаміка державного боргу за 2009 – 2013 рр. (млрд. грн.)

[8]

	2009	2010	2011	2012	2013
Загальна сума державного та гарантованого державою боргу	317,73	432,21	473,07	515,42	584,00

Продовження табл. 1

Державний борг	226,49	323,07	357,19	399,12	480,44
Внутрішній борг	91,77	141,06	161,26	190,71	256,66
Зовнішній борг	135,71	181,01	195,92	208,41	223,78
Гарантований державою борг	90,24	108,15	115,88	116,30	104,56
Внутрішній борг	14,64	13,40	12,23	16,90	27,81
Зовнішній борг	76,60	94,74	103,65	100,40	77,75

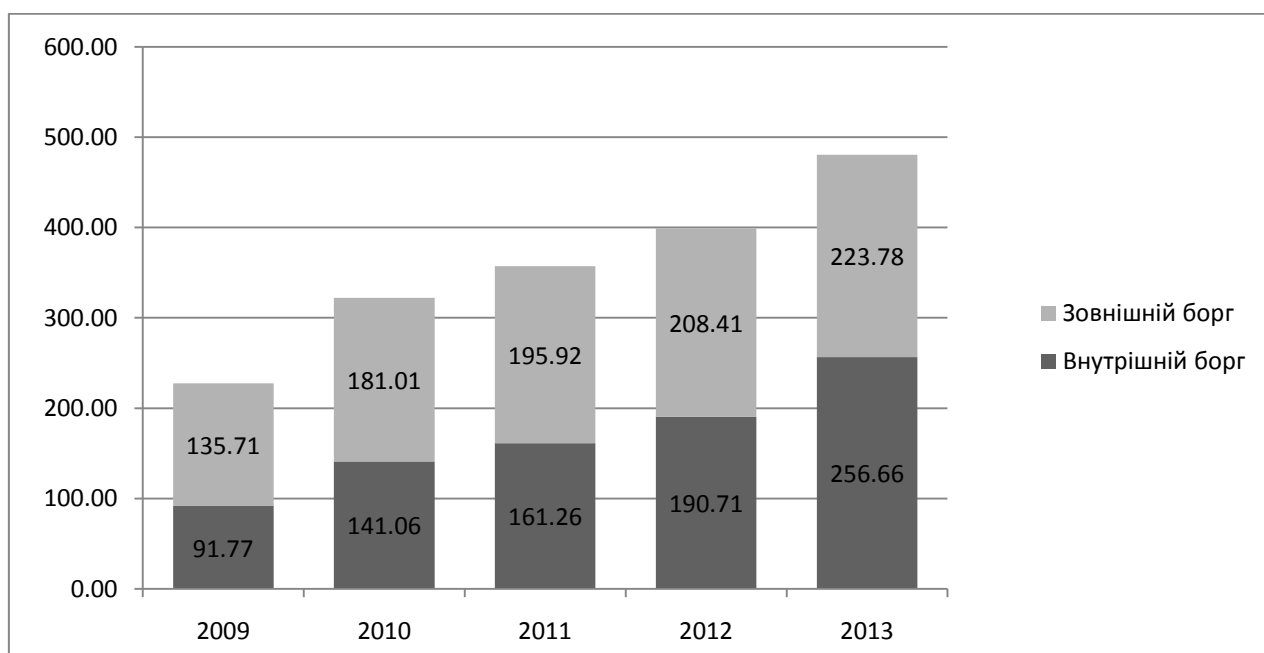

Рисунок 1 – Динаміка державного боргу за 2009 – 2013 рр. (млрд.грн.)

Внаслідок різкого коливання курсу національної грошової одиниці до іноземних валют та збільшення обсягів випуску облігацій внутрішньої державної позики почався процес зростання державного боргу, який розпочався у період фінансової кризи у 2008 році.

Як можна побачити з таблиці 1 у 2010 році державний борг України складав 323,07 млрд. грн. Державний зовнішній борг був 181,01 млрд. грн., а державний внутрішній борг становив 141,06 млрд. грн. Гарантований борг України складав 108,15 млрд. грн. Протягом 2009-2010 року сума заборгованості збільшилась внаслідок зміни боргової політики в напрямі збільшення обсягів державного запозичення для фінансування державних програм щодо виходу з фінансової кризи. Обслуговування зростаючого обсягу державних зобов'язань виливається у відволікання все більшої частки бюджетних коштів на боргові виплати.

У 2012 році державний борг зріс до 399 млрд.грн. внаслідок вирішення таких питань: поповнення статутного капіталу ПАТ «Укргідроенерго»; капіталізації НАК «Нафтогаз України»; кредитування Аграрного фонду.

У 2013 році заборгованість України становила 584 млрд.грн. Державний борг України складав 480,44 млрд.грн. Державний зовнішній борг становив 223,78 млрд.грн., це 38,32% від загальної суми заборгованості. Державний внутрішній борг складав 256,66 млрд.грн., це 43,95% від загальної суми запозичень. Гарантований державою борг склав 104,56 млрд.грн.

Існування державного боргу, його вплив на економіку та фінансове становище держави зумовлюють потребу чіткої системи керування ним. Ефективність функціонування системи керування державним боргом залежить від багатьох факторів, які впливають на поточні та стратегічні її завдання та дають можливість здійснювати вчасні та ефективні заходи.

Динаміку витрат бюджету на погашення та погашення державного боргу за 2009-2013 рр. можна дослідити в таблиці 2.

Таблиця 2 – Витрати бюджету на погашення та обслуговування державного боргу за 2009-2013 рр., в млрд. грн. [2, 3, 4, 5, 6]

	2009	2010	2011	2012	2013
Платежі за державним боргом, усього, у т.ч.:	40,4	42,2	68,8	92,3	114,2
внутрішнім	22,6	30,6	47,6	-	65,7
зовнішнім	17,8	11,6	21,2	-	48,5
Платежі з погашення державного боргу у т.ч.:	31,3	26,7	45,6	68,1	79,8
внутрішнього	17,9	19,7	32,1	38	41,8
зовнішнього	13,4	7	13,5	30,1	38
Видатки на обслуговування державного боргу у т.ч.:	9,1	15,6	23,1	24,2	34,4
внутрішнього	4,7	10,9	15,5	-	23,9
зовнішнього	4,4	4,7	7,6	-	10,5
Витрати бюджету, усього (видатки, надання кредитів, зменшення державного боргу)	280,4	335	340,4	469,9	489,2
Питома вага платежів за державним боргом у витратах бюджету, %	14,4	12,6	20,2	19,6	23,3

Загальний обсяг витрат за 2009 рік становив 40,4 млрд. грн., або 14,4% усіх витрат державного бюджету. У 2010 році вони становили 15,5 млрд. грн., що у 1,7 рази більше за показник 2009 року. Обслуговування зростаючого обсягу державних запозичень країни виливається у відволікання все більшої частки бюджетних ресурсів на боргові виплати. Загальний обсяг витрат становив 42,2 млрд. грн., або 12,6% усіх витрат державного бюджету, що на 1,8% менше показника 2009 року. Видатки на обслуговування державної заборгованості у 2012 році були 24,2 млрд. грн., що на 4,6% менше

за аналогічний показник 2011 року. Позитивним є те, що частка витрат на погашення та обслуговування державного боргу у загальному обсязі витрат не зростала, як це відбувалося у 2011 році. Це може свідчити про дієвість суттєвого зменшення у 2011 році розриву між обсягами запозичень та погашенням боргу. Щодо видатків на обслуговування державного боргу у 2013 році, то вони склали 34,4 млрд. грн., що на 1,1% менше аналогічного показника 2012 року. Загальний обсяг витрат складав 114,2 млрд. грн., або 23,3% усіх витрат державного бюджету.

Висновки. Наведені дані свідчать про складність механізму керування державним боргом і необхідність забезпечення його ефективності. Згідно проведеного аналізу, можна зробити висновок, що державний борг України упродовж 2009-2013 рр. зростає, і на даний період не має позитивних прогнозів щодо зміни цієї ситуації. Державні запозичення не витрачаються за цільовим призначенням, а йдуть на покриття поточних фінансових проблем внаслідок чого зростає зовнішній та внутрішній борг. Загалом, основними орієнтирами боргової політики держави мають стати: утримання помірному розміру державного боргу України, збалансування його структури, оптимізація залучення позичкових коштів для потреб держави й підвищення ефективності їх використання, також можна запропонувати наступні заходи щодо мінімізації державної заборгованості:

- варто створити агентство з керування державним боргом;
- треба зробити умови для стабілізації фондового ринку країни;
- забезпечити стабільність валютного курсу;
- не допускати неефективне вживання державних запозичень;
- забезпечити цільову спрямованість інвестицій в інфраструктуру, такі як транспортний сектор, мережі водо- та газопостачання, тепло забезпечення, передачі й виробництва електроенергії, що гарантуватимуть фінансову окупність вкладень;

— запровадити нові інструменти на ринку внутрішніх запозичень (амортизаційні облігації, казначейські зобов'язання) з метою підвищення попиту на державні цінні папери й розширення кола потенційних інвесторів, таких як страхові компанії, пенсійні фонди).

Необхідно підвищити ступінь збалансованості державних фінансів й забезпечити зниження державної заборгованості, також слід провести економічні реформи, які мають забезпечити підвищення ефективності національної економіки та скорочення дефіциту бюджету.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електрон. ресурс]. – Режим доступу < <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> >– Загол. з екрана.
2. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2009 рік [Електрон. ресурс]. – Режим доступу < http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Budget-Monitor/KV_IV_2009_Monitoring_ukr.pdf >– Загол. з екрана.
3. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2010 рік [Електрон. ресурс]. – Режим доступу < http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Budget-Monitor/KV_IV_2010_Monitoring_ukr.pdf>– Загол. з екрана.
4. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2011 рік [Електрон. ресурс]. – Режим доступу < http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Budget-Monitor/KV_IV_2011_Monitoring_ukr.pdf>– Загол. з екрана.
5. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2012 рік [Електрон. ресурс]. – Режим доступу < http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Monitor%20Quarter%202012/KV_IV_2012_Monitoring_ukr.pdf>– Загол. з екрана.
6. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2013 рік [Електрон. ресурс]. – Режим доступу <

http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Monitor%20Quat%202013/KV__IV_2013_Monitoring_ukr.pdf>– Загол. з екрана.

7. Іваненко, Ю. Державний борг України в цифрах і не тільки. Чи є необхідність у його достроковому погашенні [Текст] / Ю. Іваненко //Вісник Національного банку України. - 2003. - №12. - С.4-6
8. Інформація щодо виконання Державного бюджету України за 2009-2013 роки [Електрон. ресурс]. – Режим доступу < <http://www.minfin.gov.ua/> >– Загол. з екрана.

УДК

**ЗМІСТ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ
ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**Хомич Д. А., студент -го курсу,
група**

**Дніпропетровський національний
університет імені Олеся Гончара**

**Науковий керівник Грабчук О.М.,
доктор економічних наук, доцент
кафедри фінансів,**

**Дніпропетровський національний
університет імені Олеся Гончара**

Анотація

Охарактеризовано зміст поняття інновацій, представлено класифікацію форм інноваційної діяльності. Узагальнено форми комбінування інновацій.

Ключові слова: інновація, інноваційний процес, інноваційна активність, інноваційний потенціал, науково-технічний розвиток.

Summary

Characterized meaning of innovation, presented the classification of forms of innovation. Generalized forms combining innovation.

Keywords: innovation, innovation process, innovative activity, innovative potential, scientific and technological development.

Постановка проблеми. У період відродження ринкових відносин, коли вкрай важливими завданнями є збереження промислового комплексу, його структурна перебудова і забезпечення подальшого науково-технічного розвитку, проблема підвищення ефективності інноваційної діяльності вітчизняних підприємств набуває принципового значення, оскільки її

вирішення дозволить перейти до створення і використання технологій більш високого рівня, а отже, прискорити економічне зростання національної економіки.

Вирішення проблем активізації інноваційної діяльності підприємств – головна запорука здійснення успішних ринкових реформ [5].

Об'єктом дослідження статті є інвестиційно-інноваційна діяльність вітчизняних підприємств.

Предметом дослідження статті є теоретико-методичні основи та практичні засади щодо управління інноваційною діяльністю.

Метою статті є узагальнення теоретичних основ щодо удосконалення інноваційної політики підприємств.

Основними завданнями дослідження стали:

- визначити сутність поняття інновація та інноваційний процес та їх значення для інноваційної політики підприємства;
- розкрити зміст інноваційної політики промислового підприємства, визначити її основні етапи та напрями;
- окреслити причини спаду інноваційної діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Щодо України, то реалії її соціально-економічного розвитку примушують дещо скоригувати зазначений перелік індикаторів з метою орієнтації на національні цілі та пріоритети впровадження інноваційної моделі розвитку економіки. Так, доцільно контролювати такі показники, як частка витрат на фундаментальні та прикладні наукові дослідження у ВВП, частка осіб вищої кваліфікації (доктори і кандидати наук) у загальній чисельності працівників наукової сфери, забезпеченість наукових працівників комп'ютерною технікою та інформаційними технологіями, рівень упровадження вітчизняних винаходів, корисних моделей, промислових зразків та рацпропозицій, рівень економічної ефективності винаходів, корисних моделей, промислових зразків та раціоналізаторських пропозицій тощо. Крім того, має оцінюватися стан

правового поля, що унормовує процес інноваційного підприємництва, на предмет охоплення усіх його сегментів та інтересів суб'єктів підприємництва, а також оцінюватися організаційний, фінансовий та економічний механізм на предмет рівня стимулювання інноваційного підприємництва [3].

У праці «Теорії економічного розвитку» Й. Шумпетер визначає п'ять типів нових комбінацій змін або інновацій:

- виробництво нового продукту чи відомого продукту в новій якості;
- впровадження нового методу виробництва;
- освоєння нового ринку збуту;
- залучення для виробничого процесу нових джерел сировини;
- проведення реорганізації (уведення нових організаційних форм).

Таким чином, предметом цих змін можуть бути: продукти, технологічні процеси, сировина, організація виробництва та нові ринки збуту.

Інноваційний процес – це процес створення, розповсюдження і впровадження продукції і технології, які відрізняються науково-технічною новизною і задовольняють нові потреби спільноти. Інноваційний процес передбачає перетворення наукового знання у фізичну реальність, здійснюється у просторі і часі і складається з певних залежних етапів.

Основними джерелами фінансування інноваційної діяльності є:

- бюджетне фінансування;
- залучені та позичені кошти;
- власні кошти підприємства.

Основна стаття витрат «Дослідження і розробки» протягом останніх п'яти років невідмінно збільшувалася на 93,51% від значення 2008 року, найбільш стрімкий ріст було зафіксовано у 2013 році на 442,2 млн. грн, що становить 36,96% до значення показника 2012 року. Мінімальна зміна цього показника була у 2011 році - на 83,5 млн. грн, що становить 8,38% від значення 2010 року.

Стаття «Придбання інших зовнішніх знань» за останні п'ять років зменшувалася та склала 87 млн. грн, що на 28,9 млн. грн (-24,93%) менше від 2008 року. Незважаючи на додатню динаміку у 2010 та 2011 роках, приріст на 25,7 млн. грн. та 183,1 млн. грн. відповідно, у 2012 році цей показник критично впав – на 277,7 млн. грн. (-85,52%), у 2013 році збільшився на 40 млн. грн. (85,1%).

«Придбання машин та обладнання» останні роки збільшувався, загальний приріст у 2013 році становив 571,6 млн. грн., що складає 11,49% від значення показника у 2008 році. Однак, у 2012 та 2013 роках спостереігається сильне зменшення фінансування, що йде на придбання машин та обладнання — зменшення на 2437,3 млн. грн (-23,23%) та 2505,5 млн. грн. (-31,11%) відповідно. Найбільш стрімкий ріст відбувся у 2011 році на 5437,4 млн. грн. (107,63%).

«Придбання машин та обладнання» є найбільшою за всіх статей витрат, середнє значення за останні п'ять років складає 65,33 %. Незважаючи на ріст у період 2008-2012 роки. За останній рік доля цієї статті значно скоротилася та склала 57,99%, загальна динаміка є від'ємною - 4,58% , що еквівалентно -7,32% до показника 2008 року.

«Інші витрати» протягом аналізу 2008-2013 років показали приріст на 278,3 млн.грн, що складає 13,82%. Максимальна зміна цього показника відбулася у 2011 році на 584,4 млн. грн. (31,49%).

«Дослідження і розробки» середнє значення цієї статті витрат складає 11,62 % до загальної суми витрат протягом 2008-2013 років. Динаміка зміни цього показника є додатньою – приріст складає 6,48 %, що еквівалентно 60,84% до показника 2008 року.

«Придбання інших зовнішніх знань» середнє значення показника дорівнює 1,36 % до загальних витрат. Динаміка є від'ємною – зменшення на 0,56%, що еквівалентно 38,35% до показника 2008 року.

Власні кошти підприємств, які спрямовані на фінансування інноваційної діяльності протягом проаналізованого періоду 2008-2013 років поступово збільшуються — загальний приріст складає 1804 млн. грн., що на 34,9 % більший за 2008 рік, але з 2011 року спостерігається скорочення фінансування на 249,7 млн. грн та 362,5 млн. грн у 2012 та 2013 роках відповідно.

Динаміка зміни фінансування за рахунок Державного бюджету є негативної — скорочення обсягів на 102,3 млн. грн. Незважаючи на збільшення цього показника у період з 2010-2012 років на 62,2 млн. грн та 75,1 млн. грн відповідно, катастрофічне скорочення відбулося у 2013 році на 199,6 млн. грн (-89%) у порівнянні з 2012 роком.

Іноземні інвестори останні роки також неохоче підтримують інноваційний розвиток України — загальна динаміка негативна, зменшення на 259,7 млн. грн. у порівнянні з 2008 роком, але останні три роки показник збільшувався на 937,9 млн. грн та 258,4 млн. грн, після стрімкого падіння у 2011 році на 2354,5 млн. грн (-97,64%).

Інші джерела фінансування показали невеликий приріст у 2013 році, на 170,7 млн. грн. (14,97%) у порівнянні з 2008 роком, але з 2011 року значення показника падає на 3616,6 млн. грн. та 1614,3 млн. грн у 2012 та 2013 роках відповідно. Найбільш вдалим був 2011 рік — розміри виділення коштів набули своїх максимальних значень та склали 6542,2 млн. грн, що на 5770,3 млн. грн. (747,54%) більше ніж у 2010 році.

«Власні кошти» показує позитивний приріст протягом останніх п'яти років на 7,9 (12,15%). Середнє значення показника дорівнює 62,82%, тобто можна зробити висновок, що основним джерелом фінансування є власні кошти підприємств, вони займають найбільшу питому вагу у структурі.

«Державний бюджет» показує негативний приріст за проаналізований період, зменшення долі у структурі на 1,34 (-83,75%). Середнє значення показника складає 1,19 %.

«Іноземні інвестори» також негативний приріст, зменшення на 5,92 (-31,11%). Середнє значення статті дорівнює 14,24%.

«Інші джерела» мають невелику зміну, хоча і від'ємну на 0,64 (-4,46%). Середнє значення — 21,75%.

Отже, основним джерелом інвестування в інноваційний розвиток України є, на жаль, власні кошти підприємств, що свідчить про незацікавленість у даному секторі економіки з боку Держави та іноземних інвесторів [6].

Рисунок 1.1 – Класифікація інноваційних процесів

Представлена класифікація інноваційних процесів дозволяє:

- вдосконалити методи управління і форми організації виробництва та праці залежно від типу нововведень;

– сформувати організаційні структури управління науково-дослідними, дослідно-конструкторськими підрозділами та виробництвом (інноваційним процесом);

– забезпечити оптимальне співвідношення витрат на фінансування інноваційних процесів з точки зору перспективного розвитку;

– розробити систему стимулювання інноваційної діяльності на підприємстві;

– спрямувати виробничий процес інноваційним шляхом.

Доцільність виділення технологічних інноваційних процесів пояснюється тим, що саме вони, за підрахунками вчених, забезпечують 48% ефективності ринкової економіки [5]. Даний висновок підтверджують дослідження зарубіжної практики. Так, витрати на продуктивні інновації у машинобудуванні США становлять близько 80% (у тому числі 42% – витрати на нову продукцію і 38% – на вдосконалення продукції, що випускають), а решта 20% – це витрати на технологічні інновації. Дещо більшою є частка витрат на продуктивні інновації у приладобудуванні – 92% (у т. ч. 54% – на створення нової продукції, 38% – на вдосконалення продукції, що випускають), а витрати, пов'язані з технологічними інноваціями, становлять лише 8%. У приладобудуванні Німеччини частка витрат на продуктивні інновації є значно нижчою і становить – 72% (у т. ч. 55% – витрати на нову продукцію і 17% – на вдосконалену), а частка витрат на технологічні інновації становить 28% [6].

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Басовский Л. Е. Экономический анализ: Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности [Текст]: Учеб. пособие / Л. Е. Басовский, А. М. Лунёва, А. Л. Басовский // М.: ИНФРА–М, 2005. – 222 с.

2. Болюх М. А. Економічний аналіз: Навч. посібник [Текст] / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський // М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – 3-тє вид., – К.: КНЕУ, 2007. – 560 с.
3. Василенко Б. Інноваційний менеджмент [Текст] / Василенко Б. // - Навч. посіб.
4. Гойко І. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрямки їх реалізації [Текст] / Гойко І. // - К.: НІРА-Р, 1999
5. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз: Навч. Посібник [Текст] / Б. Є. Грабовецький // – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
6. Гриньов А. В. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства. [Текст] / Гриньов А. В. // Проблеми науки. – 2003. - №12. – с. 12 – 17.

УДК

**РОЛЬ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ
ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ**

**Суркова О.В., студентка 5-го курсу,
гр. ЕФ-14-м,
Дніпропетровський національний
університет імені Олеся Гончара**

**Науковий керівник Грабчук О.М.,
доктор економічних наук, доцент
кафедри фінансів,
Дніпропетровський національний
університет імені Олеся Гончара**

Анотація

Стаття присвячена розгляду фіскального значення акцизного податку в Україні. Проаналізовано динаміку обсягу і структуру надходжень акцизного податку. Визначено основні закономірності динаміки надходжень акцизного податку в Зведений бюджет України. Доведено більшу фіскальну значущість справляння акцизов з вироблених в Україні товарів.

Ключові слова: акцизний податок, ставка акцизного податку, комбінована ставка, податкові пільги, підакцизні товари, платники податку, акцизна марка.

Summary

The article deals with the fiscal importance of excise tax in Ukraine. The dynamics of the volume and structure of excise tax revenues was analyzed. The basic laws of dynamics of revenue from the excise tax in the consolidated budget of Ukraine was found. Proved greater fiscal significance excises of goods made in Ukraine.

Keywords: excise tax, excise tax rate, combined rate, tax benefites, excisable goods, excise tax payers, tax stamp.

Постановка проблеми. Акцизний податок, як важливий фінансовий інструмент є видом непрямого оподаткування та регулює соціальні та економічні взаємовідносини та процеси в державі. Держава, впроваджуючи акцизне оподаткування на тютюнові та горілчані вироби здійснюється захист національних товаровиробників та сприяє обмеженню споживання шкідливих для суспільства підакцизних товарів.

Акцизний податок є досить важливим фіскальним інструментом держави, тому тема статті є актуальною. Акцизний податок виконує фіскальну та регулюючу функції податків. Перша з них наповнює державний бюджет України, інша - корегує попит і пропозицію, змінюючи ціну товару за рахунок акцизу шляхом виключення його з переліку оподатковуваних товарів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз акцизного оподаткування проводили ряд вчених. Наприклад, Адаменко І.П. досліджувала основні напрями реформування системи адміністрування непрямих податків та виділила такі: проведення кодифікації законодавчих актів, які встановлюють правила застосування окремих непрямих податків з метою розроблення єдиного нормативно-правового акта щодо визначення бази оподаткування, переліку платників податків, дати виникнення податкових зобов'язань, ставок податків, вилучень з загальних правил застосування акцизів; впровадження в національне податкове законодавство окремих положень законодавства ЄС щодо функціонування акцизного податку.

Білуха М.Т. займався питанням систематизації контролю акцизного оподаткування та визначив такі ключові проблеми контролю акцизного оподаткування, як значні обсяги тіньової економіки підакцизних товарів та режим виробництва та обігу спеціальних марок акцизного податку.

Брехов С. С. досліджував види ризиків зі сплати акцизного податку залежно від характеру ймовірного порушення та визначив такі: ризик зменшення виробництва підакцизних товарів або ризик тіньового виробництва, ризик незаконного застосування податкових пільг та преференцій, ризик помилки при складанні звітності, ризик контрафактного виробництва, ризик прикриття діяльності з незаконного виготовлення підакцизної продукції, ризик порушень правил обігу підакцизних товарів.

Невирішені частини досліджуваної проблеми. Однак, ще не висвітлено зміна надходжень до бюджету України від акцизного оподаткування, та зміна податкового навантаження на платників податків під впливом зміни ставок, інфляції та зміни попиту на підакцизні товари.

Метою статті є дослідження сучасного стану акцизного оподаткування в Україні та його фіскальної значущості.

Об'єктом дослідження є практика та методи оподаткування акцизним податком.

Предметом дослідження виступає акцизне оподаткування в Україні.

Виклад основного матеріалу. Податкові надходження складають значну частину доходів бюджету та відіграють провідну роль у системі бюджетно-податкового регулювання у країнах з розвиненою та перехідною економікою. Вони домінують у системі доходів бюджету, що обумовлено сутністю податків як фіскальних інструментів держави. У середньому частка податкових надходжень становить три чверті доходів Зведеного бюджету України. Саме за рахунок податків формуються фінансові ресурси, необхідні у подальшому для здійснення державою видатків, що зумовлює необхідність побудови ефективної податкової системи, яка б забезпечила необхідний, фіскальнодостатній рівень бюджетних доходів навіть в умовах економічно несприятливої ринкової кон'юнктури [4].

Акцизний податок - непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених Податковим кодексом України як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції) [5].

Доходи Зведеного бюджету України, за аналізований період, на 79% формуються за рахунок податків, що можна побачити в таблиці 1. Також виявлено збільшення їх питомої ваги та важливість акцизного податку формуванні дохідної частини бюджету.

За даними таблиці є можливим визначити яке місце займає кожний з чотирьох найбільш відомих податків у загальному обсязі податкових надходжень. До них належать: податок на додану вартість, податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб та акцизний податок.

Таблиця 1 – Питома вага податкових надходжень в Зведеному бюджеті України, млн. грн.¹

Показник	2009	2010	2011	2012	2013
Доходи Зведеного бюджету України	272967,0	314506,2	398553,5	445525,2	442788,69
Загальний обсяг податкових надходжень	208073,2	234447,7	334691,9	360567,2	353968,12
Питома вага податкових надходжень в доходах Зведеного бюджету України, %	76,23	74,54	83,98	80,93	79,94
Податок на доходи фізичних осіб	44485,27	51029,25	6159,46	123885,4	72151,07
Податок на прибуток підприємств	33048,03	40359,07	54739,44	55793,02	54993,85
Податок на додану вартість	84596,66	86315,92	130093,7	138826,8	128269,31
Акцизний податок	21624,48	28316,07	33011,18	38428,75	36668,19
Питома вага акцизного податку у загальних податкових надходженнях, %	10,39	12,08	9,86	10,66	10,36

¹ розраховано за даними [1]

Перше місце за обсягом податкових надходжень займає ПДВ. На другому місці податок на доходи фізичних осіб, а на третьому податок на прибуток підприємств. Четверте місце посідає акцизний податок. Динаміка питомої ваги акцизного податку у загальному обсязі податкових надходжень за 2009-2013 рр., яка наведена на рисунку 1, показує що значне зростання спостерігається у 2010 р., та після падіння показника у 2011 він знов зріс на 1%. Разом з тим, слід вказати, що подібна динаміка була досягнута не за рахунок збільшення споживання акцизних товарів, а за рахунок збільшення ставок податку.

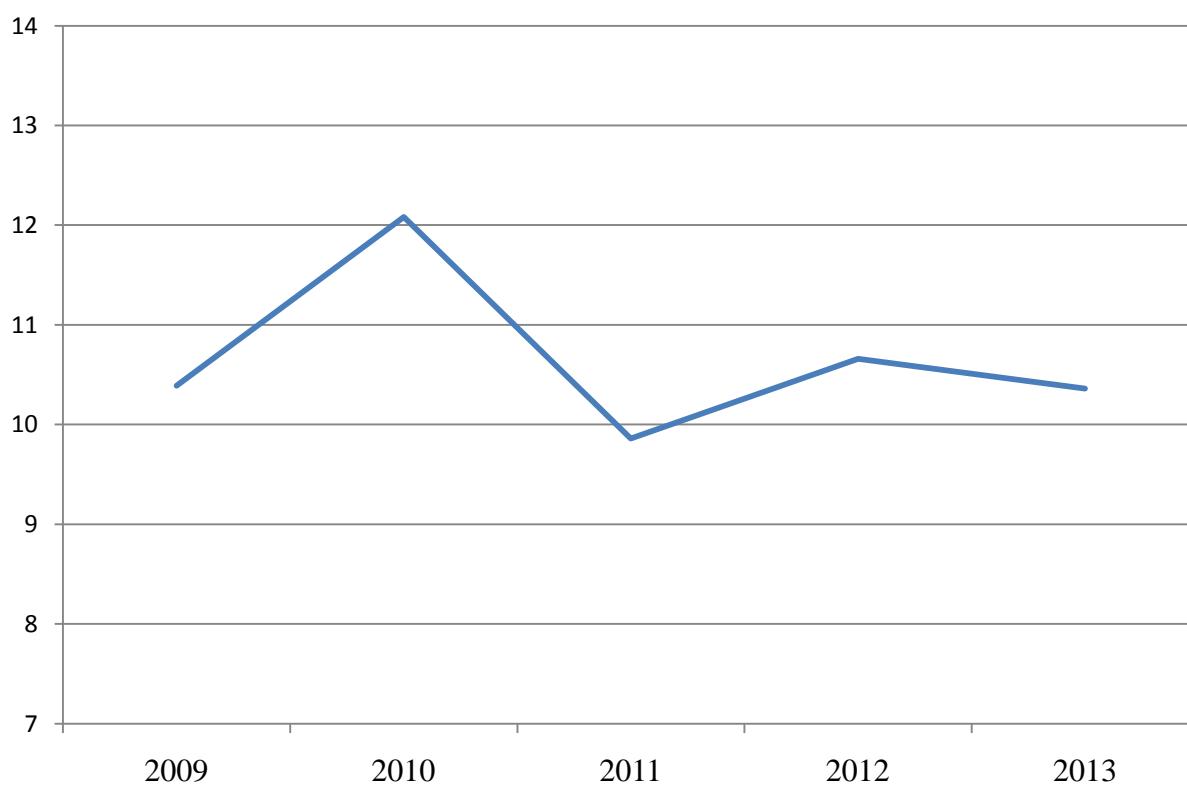

Рисунок 1 – Питома вага акцизного податку в загальних податкових надходженнях, %

В таблиці 2 та на рисунку 2 представлено результати дослідження питомої ваги акцизного податку з вироблених в Україні товарів, та ввезених

на її територію окремо відповідно до усіх доходів Зведеного бюджету України.

Таблиця 2 – Питома вага акцизного податку з товарів вироблених в Україні та ввезених в Україну в доходах за 2009-2013 рр., %

Показники	2009	2010	2011	2012	2013
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	6,57	7,54	6,55	6,43	6,26
Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	1,35	1,46	1,96	2,19	2,02
Усього доходів	100	100	100	100	100

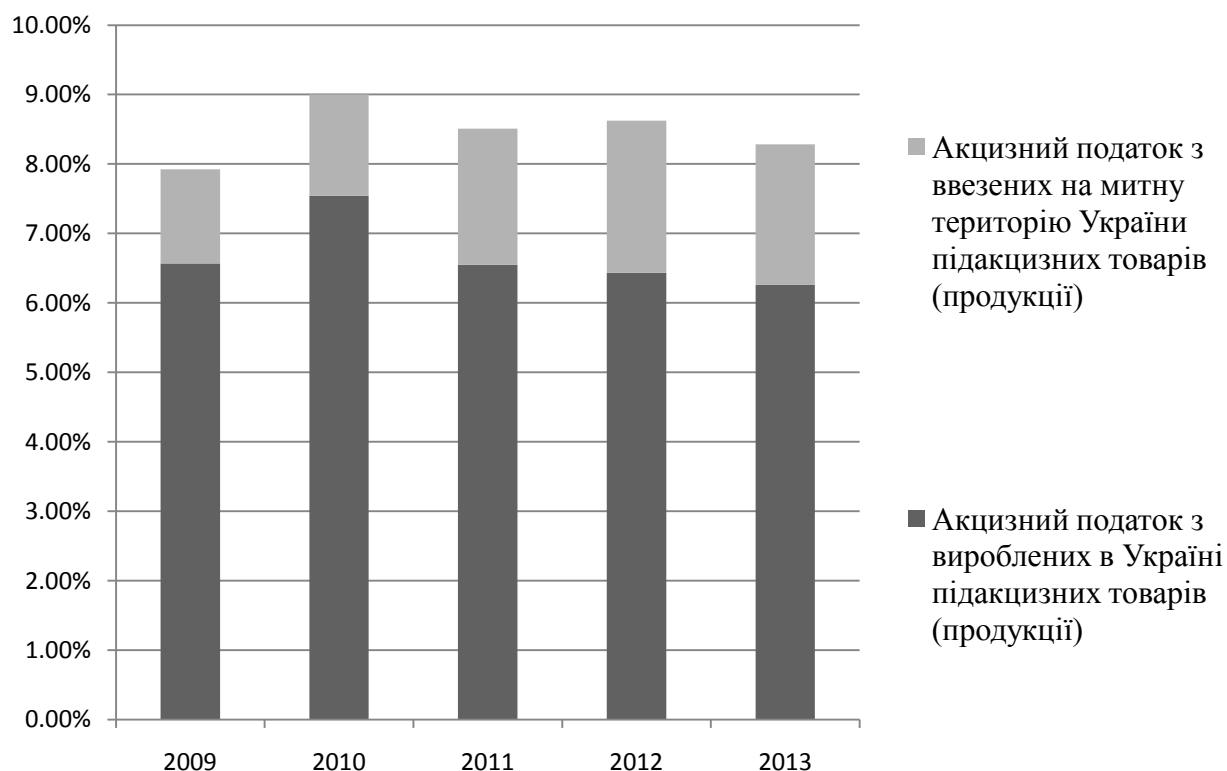

Рисунок 2 – Питома вага акцизного податку в доходах України за 2009-2013 рр., %

Судячи з таблиці 2 та рисунку 2 можна побачити, що акцизний податок з підакцизних товарів, вироблених в Україні займає більшу частину питомої ваги в доходах України ніж акцизний податок з товарів, ввезених на митну територію України. В цілому акцизний податок в доходах Зведеного бюджету України займає в середньому 8,5%, за аналізований період.

Перегляд акцизів на тютюн та алкоголь відбувається майже щороку, збільшення темпів інфляції є одним із факторів, який впливає на цю тенденцію. В таблиці 3 можна дослідити зміну індекса інфляції та впливу його на надходження до бюджету.

Таблиця 3 – Вплив індекса інфляції на акцизний податок за 2009-2013 рр.²

Показник	2009	2010	2011	2012	2013
Усього надходжень акцизного податку в бюджет, млн. грн.	21 624,48	28 316,07	33 919,18	38 428,75	36 668,19
Ставка акцизного податку на спирт етиловий, грн за 1 л	-	-	42,12	49,49	56,42
Тверда ставка акцизного податку на тютюнові вироби, грн за 1000 шт.	-	-	96,21	162,6	162,6
Індекс інфляції, %	112,3	109,1	104,6	99,8	100,5
Індекс інфляції на алкогольні напої та тютюнові вироби	138,4	122,1	108,8	107	110,1

Індекс інфляції, або індекс споживчих цін – це показник, який характеризує зміни загального рівня цін на товари і послуги, придбані

² розраховано за даними [1, 2, 4]

населенням для невиробничого споживання [4]. Судячи з таблиці 3 можна побачити, що зі зниженням інфляції зростають надходження до бюджету від акцизного податку. Зворотня ситуація спостерігається у 2013 р., коли інфляція зросла, а надходження впали. Зі зростом інфляція, а отже і цін на споживчі товари, купівельна спроможність населення падає та знижується споживання підакцизних товарів, а саме алкоголя та тютюна. Незважаючи на падіння показника індекса інфляції у 2013 р. ставки акцизного податку на спирт зростали, а на тютюн залишились без змін. Тобто, зростання цін та зростання ставок на алкоголь у 2013 р. спричинило зниження споживання цієї категорії населенням, що негативно позначилось на доходах бюджету.

Отже, доходи Зведеного бюджету України, за аналізований період, на 79% формуються за рахунок податкових надходжень. Акцизний податок не останнє місце у формуванні бюджету України. Питома вага акцизного податку у загальних податкових надходженнях у середньому за аналізований період складає 10,67%, у той час як питома вага у доходах Зведеного бюджету України 8,47%. Аналіз системи акцизного оподаткування протягом аналізованих років свідчить про створення ефективної, у фіскальному аспекті, системи акцизного оподаткування, що обумовлено підтримкою мінімального переліку підакцизних товарів, посилення державного контролю за їх обігом та виробництвом, та повнотою сплати акцизного податку. Проведений аналіз показує, що зі зниженням інфляції зростають надходження до бюджету від акцизного податку. А у 2013 р. зростання цін та зростання ставок на алкоголь спричинило зниження споживання цієї категорії населенням, що негативно позначилось на доходах бюджету.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Звіт про виконання Зведеного бюджету України // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу <<http://treasury.gov.ua/main/uk/index/>>

2. Індекс інфляції // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу <<http://www.ukrstat.gov.ua/>>
3. Лазоренко Л.В. Роль акцизів у формуванні доходної частини бюджету [Текст] / Л. В. Лазоренко // Формування ринкових відносин в Україні, - 2011. - №5 - С.34 – 37.
4. Міністерство фінансів України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу <<http://www.minfin.gov.ua/>>
5. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755–VI. [Електрон. ресурс]. Режим доступу <<http://zakon.rada.gov.ua/>>

УДК

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ У ПЕРІОД ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

**Бойко Ю.В., студентка 5-го курсу,
гр. ЕФ-14-м,
Дніпропетровський національний
університет імені Олеся Гончара**

**Науковий керівник Грабчук О.М.,
доктор економічних наук, доцент
кафедри фінансів,
Дніпропетровський національний
університет імені Олеся Гончара**

Анотація

У статті розкрито сутність бюджетного дефіциту та його складових, проаналізовано основні джерела доходів та напрямки видатків для економіки у стабільному стані та у період кризи. Виявлено фактори впливу та надано рекомендації щодо подолання бюджетного дефіциту.

Ключові слова: бюджетний дефіцит, доходи бюджету, видатки бюджету, державний борг.

Аннотация

В статье раскрыта сущность бюджетного дефицита и его составляющих, проанализированы основные источники доходов и направления расходов в стабильном состоянии и в период кризиса. Выявлены факторы влияния и даны рекомендации по преодолению бюджетного дефицита.

Ключевые слова: бюджетный дефицит, доходы бюджета, расходы бюджета, государственный долг.

Summary

The article reveals the essence of the budget deficit and its components, analysis of the main sources of income and expenses in the steady state and during the crisis. The factors of influence and made recommendations to address the budget deficit.

Keywords: the budget deficit, budget revenues, budget expenditures of public debt.

Постановка проблеми. Відповідно до умов розвитку економіки держави можливості фінансування, як в аспекті забезпечення виконання стратегічних завдань бюджетної політики, так і в частині дотримання визначених органами державного управління тактичних цілей сфери державних фінансів. У процесі управління доходами і видатками бюджету органи державної влади концентрують і цілеспрямовано розподіляють фінансові ресурси за надання суспільних послуг та реалізації загальнодержавних програм. При виваженому підході до управління дефіцитом бюджету він може стимулювати суспільне виробництво і бути ефективним інструментом макроекономічного регулювання фінансової діяльності держави. Тривала незбалансованість доходів і видатків державного бюджету здатна значно послабити фінансову стабільність та погіршити соціально-економічну ситуацію в державі. Саме такий стан спостерігається в Україні в останні роки. Ситуація погіршується за рахунок кризових явищ зараз. Попередній досвід проведення ринкових реформ в Україні свідчить, що перебороти кризові явища тільки політичними методами неможливо, саме тому тема нашого дослідження є актуальною.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблемам дослідження бюджетного дефіциту присвячені наукові праці таких учених, як О. Д. Василик, А. І. Даниленко, В. М. Опарін, Г. О. П'ятаченко, В. М. Суторміна, В. М. Федосов, І. Я. Чугунов, В. Л. Андрущенко, О. Д. Василик, Т. П. Вахненко, О. А. Кириченко, І. Луніна, В. М. Суторміна, В. М.

Федосов, С. І. Юрій та інші науковці. Ґрунтовно дослідженими є питання утворення та функціонування бюджетного дефіциту. Але швидкозмінні реалії сьогодення викликають необхідність розглянути особливості функціонування дефіциту державного бюджету у період фінансово економічної кризи.

Невирішені частини досліджуваної проблеми. Виходячи з актуальності дослідження й існуючого доробку сучасних науковців щодо фінансування бюджетного дефіциту у період фінансової кризи було сформульовано мету дослідження -надання рекомендації подолання дефіциту на основі комплексного підходу та активізації економічних процесів. Об'єктом дослідження є бюджетний дефіцит. Методологічне підґрунтя дослідження сформовано методами аналізу та синтезу, історичний метод, порівняльний аналіз та аналіз ретроспективних даних.

Виклад основного матеріалу. Оскільки бюджет є системою перерозподільних відносин, то його формування і стан мають особливе значення для держави, кожної юридичної та фізичної особи, суспільства загалом.

Стан бюджету як фінансового плану відображає не тільки фінансовий стан держави, але й характеризує фінансову ситуацію країни взагалі тому й цікавить усіх громадян та кожную підприємницьку структуру. Для нього властиві три показники:

- рівновага доходів і видатків;
- перевищення доходів над видатками;
- перевищення видатків над доходами [1, с.654].

Урівноваженість доходів і видатків є найбільш природним і доцільним станом, що впливає зі схеми фінансової діяльності держави: доходи - видатки. З одного боку, держава має збирати стільки доходів, скільки їй потрібно для забезпечення видатків бюджету, а з іншого – вона може профінансувати стільки видатків, скільки збирає доходів. У зв'язку з цим

відхилення від рівноваги доходів і видатків є небезпечним для держави як економічного агента.

У класичному розумінні, бюджетний дефіцит – це перевищення обсягу бюджетних видатків над надходженнями, за рахунок котрих вони здійснюються. Розглядаючи бюджетний дефіцит у даному аспекті, слід зазначити, що в його основі лежить основна причина – намагання використати коштів значно більше, ніж є фактичних доходів. З першого погляду, вирішити проблему дефіциту бюджету доволі легко – збільшити податкові або інші види доходів, чи скоротити рівень видатків. На практиці все значно складніше, – швидко збільшити податкове навантаження або недоцільно, або неможливо, а різко зменшити бюджетні видатки теж неможливо, оскільки це не дасть змогу виконувати державі покладені на неї функції.

Саме тому система дефіцитного фінансування потреб держави є звичайною практикою для більшості країн світу. Однак, не дивлячись, на очевидність трактування, сучасна фінансова наука по-різному аналізує сутність та економічну природу цього специфічного явища.

Суть бюджетного дефіциту як економічного явища у науковій літературі часто трактують як об'єктивні економічні відносини, які виникають між учасниками відтворювального процесу при використанні державою грошових коштів понад наявні доходи бюджету [1, с. 199]. Іншими словами, дефіцит, як правило, виникає в результаті незбалансованості бюджету, тобто нестачі грошових коштів для фінансування визначеного обсягу державних видатків. Потрібно відзначити, що «бюджет» поняття, яке можна розглядати з одного боку, як фінансовий план, з іншого як економічну категорію.

Основна причина появи бюджетного дефіциту полягає у відставанні темпів росту бюджетних доходів порівняно зі збільшенням бюджетних видатків, що може зумовлюватись дією різних чинників. Вагомим чинником

довіру до уряду з боку вітчизняних та іноземних інвесторів, а отже, призводять до зростання процентних ставок (як плати за ризик), подальшого загострення бюджетних проблем та зменшення рівня фінансової безпеки держави.

Основні групи факторів бюджетного дефіциту (рис. 2): загальні, вибіркові, інституційні, казуальні. Загальні – містять показники, зміна величин яких буде суттєвою для обсягів надходжень і витрат бюджету (бюджетних коштів). Вибіркові – є факторами часткового впливу на доходи та видатки державного бюджету. Інституційні – стосуються діяльності органів державного управління та ринкових інститутів, діючих правових норм та національних звичаїв, що мають стосунки до бюджетних відносин у країні. Казуальні – характеризують непередбачуваний вплив процесів і подій на обсяги бюджетних ресурсів [7,8].

Рисунок 2 – Фактори бюджетного дефіциту [6]

Як було зазначено вище бюджетний дефіцит – це перевищення доходів над видатками, таким чином для того, щоб проаналізувати стан дефіциту, нами було розглянуто такі показники: структура видатків та доходів бюджету, бюджетний дефіцит.

Основними складовими доходів державного бюджету є податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг), податок на додану вартість з ввезених на територію України товарів, податок на прибуток. Протягом 2010-2014 рр. ці види податків приносили в середньому 25%, 30% та 17% відповідно, що складає близько 70% доходної частини бюджету. Також держава отримує значні доходи від продажу державної власності приватним особам.

Таблиця 1 – Структура основних доходів бюджету України за 2010-2014рр. (млн.грн.) [5]

Показник	2010	2011	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6
Доходи	240615	314617	346026	339180	392404
Податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг)	53 637	76 175	82 694	77 713	102 392
Податок на додану вартість з ввезених на територію України товарів	73 350	96 025	101 604	96 792	126 620
Податок на прибуток	39 969	54 739	55 350	54300	49 021

Наприкінці 2013р. та у 2014р. спостерігалися кризові явища на Україні, ці роки було порівняно із попередніми та було виявлено певні зміни. У 2013 р. спостерігалось зменшення доходної частини бюджету за усіма основними показниками: податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) – на 6 %, податок на додану вартість з ввезених на територію України товарів – на 4,7 %, податок на прибуток – на 2 %. Загалом зменшення доходної частини бюджету у 2013 р. склало 2 % відповідно до

2012 р. У 2014 р. спостерігалось зворотне явище: показники доходної частини бюджету збільшились на 16 %, а податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг), податок на додану вартість з ввезених на територію України товарів мали збільшення на 31 та 30,8 % відповідно, а податок на прибуток зменшився на 9,7 %. Така неоднозначна динаміка була спричинена інфляцією, наслідком якої стало збільшення цін на товари та послуги, а, отже, і збільшення ПДВ, а також зменшення кількості юридичних осіб та зупинка більшої частини промислового сектору.

На відміну від доходів видатки Державного бюджету України кожного року збільшуються. У 2010 р. спостерігається збільшення видатків на 25,22 %. Основними складовими видатків державного бюджету є видатки на освіту, соціальний захист та соціальне забезпечення, загальнодержавні функції, економічну діяльність, громадський порядок, безпеку та судову владу і кошти, що передаються до бюджетів інших рівнів. Динаміка цих показників повторює динаміку видатків Державного бюджету України.

Таблиця 2 – Структура основних видатків бюджету України за 2010-2014рр. (млн.грн.) [5]

Показник	2010	2011	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6
Видатки	303 589	333 460	395 662	403 403	447 295
Освіта	28 808	27 233	30 243	32 495	21 522
Оборона	11 347	13 241	14486	14 824	15 583
Соціальний захист та соціальне забезпечення	69 311	63 540	75 254	89 141	92 637
Кошти, що передаються до бюджетів інших рівнів	77 766	94 875	124 460	118 566	128 357
Загальнодержавні функції	34 694	39 997	44 011	59 979	70 344
Громадський порядок, безпека та судова влада	28 571	32 415	36 470	38 829	39 253
Економічна діяльність	36 030	44 772	49 396	42 759	27 603

Як вже було зазначено вище, видатки бюджету протягом аналізованого періоду тільки збільшуються. За основними показниками видатків у 2014р. однозначної динаміки не спостерігається: видатки на освіту та на економічну діяльність було зменшено урядом у спробі скорочення бюджетного дефіциту, за іншими статтями спостерігається збільшення видатків. Важливо помітити, що у результаті тих кризових явищ, які ми спостерігаємо сьогодні в Україні, повинно відбуватись збільшення видатків на оборону. Однак за звітами про Державний бюджет, представленими Рахунковою Палатою України, цього не відбувається, спостерігається лише збільшення на 5 % у 2014р. При цьому питома вага видатків на оборону в загальній структурі видатків складає лише 3 %. Зазначені вище структурні зрушення у доходах і видатках Державного бюджету призвели до суттєвого зростання дефіциту.

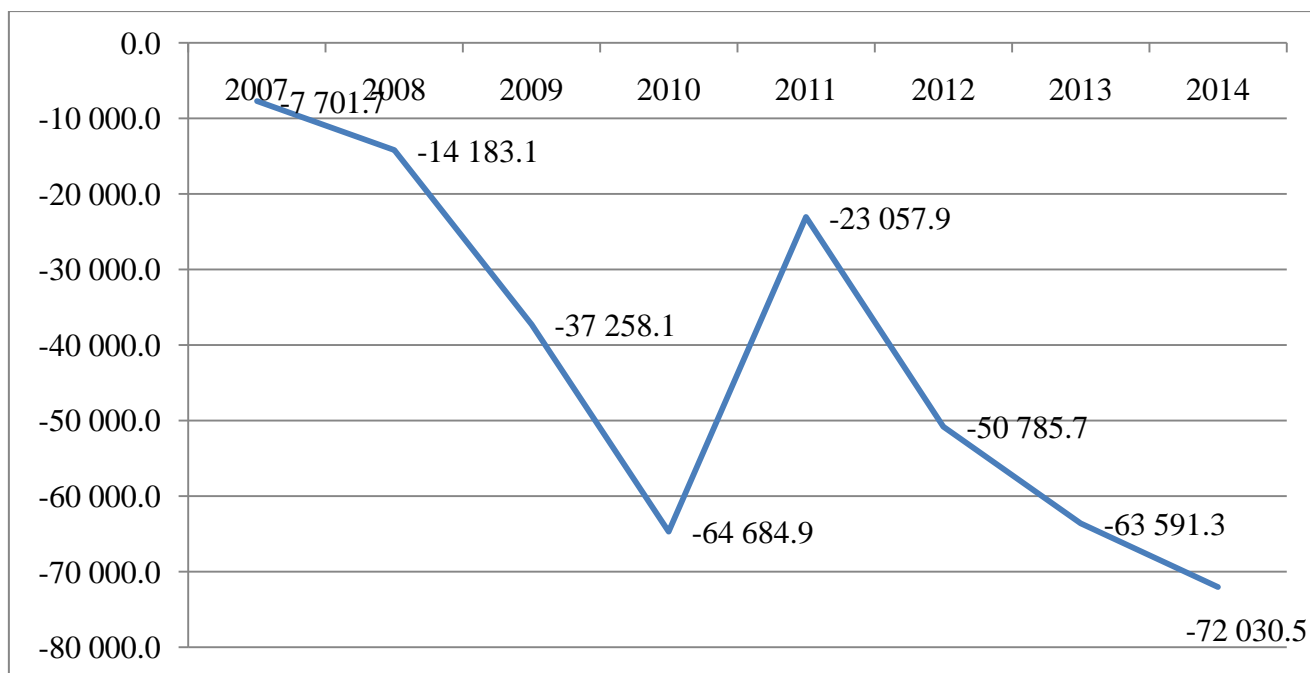

Рисунок 3 – Дефіцит бюджету України в 2009-2013рр. (млн.грн.) [5]

У період кризи у 2013-2014рр. бюджетний дефіцит набуває своїх рекордних значень. Також можна помітити, що майже такий стан бюджетного дефіциту спостерігається у 2010р. та у 2011 від скорочується на

35 %. Забезпечили зростання бюджетних показників у 2011 р високі темпи розвитку економіки, введення в дію Податкового кодексу України та нової редакції Бюджетного кодексу, а також продаж державної власності приватним особам. Найбільші надходження від продажу державної власності на конкурсних торгах у 2011 році були забезпечені продажем 92,71 відсотка акцій ПАТ «Укртелеком» та 25 відсотків акцій ПАТ «Київенерго».

Висновки. За результатами аналізу можна стверджувати, що у період кризи спостерігається збільшення бюджетного дефіциту. Збільшення видатків відбувається тільки за рахунок інфляції, при цьому податок на прибуток підприємств все одно має зменшення. Подібне значення бюджетного дефіциту спостерігалось у 2010 р., тоді скорочення дефіциту було досягнене за рахунок продажу державної власності, але це не є методом, який може використовуватись постійно. На даному етапі спостерігається така тенденція, що видатки зростають, доходи зростають також але меншими темпами, таким чином відбуваються зміни в структурі, що є основним чинником зростання дефіциту. Уряд намагається скоротити видатки бюджету за рахунок зменшення виплат на освіту та економічну діяльність, але загальна сума видатків все одно збільшується. В цей час Україна отримує кредити від іноземних кредиторів, що призводить до збільшення Державного боргу. На нашу думку, для зменшення бюджетного дефіциту методи емісії, зменшення видатків та кредитування не є дійовими в період сучасної кризи в Україні. Емісійний метод та кредитування призводять до інфляції та збільшення Державного боргу, а видатки зменшено на стільки, що спроба їх подальшого скорочення буде означати скасування фінансування бюджетних установ чи надання соціальних гарантій. Для зменшення дефіциту державного бюджету більш доцільно розроблений комплексний план активізації економічних процесів. Для швидкого втілення цього плану в дію першим кроком, на нашу думку, може бути відміна оподаткування для малого бізнесу на пільговий період. Тобто країна повинна бути привабливою

для вітчизняного та іноземного інвестора з точки зору прибутковості, не дивлячись на ризикованість вкладень.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Азарова М.Я. Управління державним бюджетом України [Текст]: М.Я. Азарова // підруч.: - К.: Міністерство фінансів України, 2010. - 816 с.
2. Кравченко В.І. Місцеві фінанси України [Текст]: Навчальний посібник – К.: Товариство «Знання», КОО, 2006. – 487 с.
3. Федосов В.М. Бюджетна система [Текст]: підручник/ на наук. ред. В.М. Федосова, С.І.Юрія. - К.: Центр учбової літератури; Тернопіль : Економ. думка. 2012-871с.
4. Фінансове право [Текст]: Підручник / (Алісов Є.О., Воронова Л.К., Кадькаленко С.Т. та ін.); Керівник авт. Колективу і відп. ред. Л.К. Воронова. – Видання друге, виправлене та доповнене – Х.: Фірма «Консум», 2008. – 496 с.
5. Інформація щодо виконання Державного бюджету України за 2009-2014рр. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу < <http://www.minfin.gov.ua/> >– Загол. з екрана.
6. Павлова Л.П. Економічна характеристика бюджетного дефіциту // Фінанси України. – 2008. – №3. – С. 15-20
7. Кудряшов В. Фінансування дефіциту державного бюджету [Текст] / В.П. Кудряшов // Економіка України. – 2009. – № 4. – С. 52-64.
8. Макаренко Є.В. Ефективна фінансова політика та місце бюджетного дефіциту щодо її забезпечення [Текст] / Є.В. Макаренко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2009. – № 3. - С. 25–35.

НАУКОВЕ ЕЛЕКТРОННЕ (ОНЛАЙН) ВИДАННЯ

МОЛОДІЖНИЙ НАУКОВИЙ ВІСНИК

Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара

Серія: Економічні науки

Збірник наукових праць

студентів, аспірантів та молодих вчених

Технічне редагування та комп'ютерна верстка А. С. Веселова
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
Адреса: 49000, м. Дніпропетровськ, пр. Гагаріна, 72.